

11.11.2004

2775/4/03

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Terhi Arjola

**KÄRÄJÄTUOMARILLE HUOMAUTUS
TÄYTÄNTÖÖNPANORIITAKANTEEN KÄSITTELYN VIIPYMISESTÄ**

1

KANTELU

A arvosteli 28.11.2003 saapuneessa kirjeessään Helsingin kihlakunnan ulosottoviraston avustavan ulosottomiehen B:n menettelyä ulosmittausta koskevassa asiassa sekä Helsingin käräjäoikeutta täytäntöönpanoriita-asian käsittelyn viipymisestä.

A muun ohessa arvosteli kirjoituksensa liitteestä ilmenevää avustavan ulosottomiehen B:n ja erään asianajajan välillä käytyä keskustelua sekä katsoi B:n menetelleen vastoin oikeuden päätöstä, kun hän oli ottanut haltuunsa A:n kirjoituksen liitteenä olleesta X Oy:n tilin tiliotteista ilmenevät varat. Lisäksi A pyysi asiassaan neuvoja ja kommenttia muun ohessa siitä, kuka ja millä perusteella omistaa ulosmitatun kiinteistön.

A lähetti tänne lisäksi 8.3.2004 päivätyn lisäkirjelmän.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Käräjäoikeuden menettely

Tapahumat

Saadun selvityksen mukaan X Oy:n ja Y Oy:n ulosottolain mukainen täytäntöönpanoriitakanne on tullut vireille Helsingin käräjäoikeuteen 5.3.2001. Kanne on perustunut Helsingin käräjäoikeuden 19.12.2000 antamiin täytäntöönpanoriitakannetta koskeviin osoituksiin. Täytäntöönpanoriita-asian kantajien esittämät täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevat vaatimukset käräjäoikeus on ratkaissut 5.4.2001 ja 10.4.2001 annetuilla päätöksillä. Käräjäoikeus on 6.4.2001 päivätyllä täydennyskehotuksella kehottanut kantajia täydentämään haastehakemustaan. Sanottu täydennys on toimitettu käräjäoikeuteen 26.4.2001. Haasteet vastaajille on annettu 9.10.2002. Vastausaika on ollut 60 päivää, mihin eri velkojat ovat kuitenkin pyytäneet määrääjän pidennystä. Vastaukset ovat selvityksen mukaan saapuneet käräjäoikeuteen 27.2.2003. Valmisteluistunto asiassa on määrätty pidettäväksi 14.5.2004 ja pääkäsittely 7.6.2004 alkaen. Lisäksi asiassa on pyydetty

kantajilta lausuma 23.4.2004 mennessä. Käräjäoikeus on antanut asiassa ratkaisunsa 23.6.2004.

Selvityksen sisältö

Käräjätuomari C:n selvityksen mukaan kysymyksessä olevassa täytäntöönpanoriidassa on kysymys laajasta ja vaikeasti hahmotettavasta asiakokonaisuudesta. Toimenpiteistään tässä asiassa ajanjaksolla 26.4.2001 – 9.10.2002 hän on selvityksessään kertonut tuolloin selvittelleensä täytäntöönpanoriidan asianosaisasetelmaa sekä pohtineensa täytäntöönpanoriitaosoituksen mahdollista korjaamistarvetta. Pohdittavana oli ollut myös haastehakemuksen mahdollinen puutteellisuus. Lisäksi C oli tuolloin tutustunut asiaa koskevaan oikeuskirjallisuuteen, ulosottolain esitöihin ja oikeuskäytäntöön. Selvityksen mukaan asian suullisten käsittelyjen ajankohta oli sovittu 10.3.2004 mennessä. Ajanjakson 27.2.2003 – 10.3.2004 osalta C:n selvityksestä ei ilmene, onko asian käsittely tuolloin edennyt käräjäoikeudessa.

Selvityksen mukaan käräjätuomari C oli siirtynyt käräjäoikeuden osastoilla kierron puutteissa vuoden 2002 alussa yksinomaan siviiliasioita käsitelleeltä osastolta osastolle, jossa käsitellään sekä riita- että rikosasioita. Selvityksen mukaan C:n rikosasioihin orientoituminen, mukaan lukien rikostuomioiden kirjoitustavan ja siinä käytettävän Sakari-järjestelmän oppiminen, oli vienyt aikaa. Aikaisemmin hän oli osallistunut rikosasioiden käsittelyyn vuonna 1989. Selvityksensä mukaan C oli kuitenkin pitänyt tarkoituksenmukaisena olla siirtämättä puheena olevaa täytäntöönpanoriita-asiaa toiselle tuomarille entisellä osastollaan.

C tuo selvityksessään esiin myös hänellä käsiteltävinä olleiden juttujen suuren määrän. Selvityksestä ilmenee myös C:n työkykyyn vaikuttaneita henkilökohtaisia syitä. Edellä mainittujen tekijöiden ohella yhtenä myötävaikuttavana tekijänä työtilanteeseensa C on maininnut sihteerityöparinsa vaihtumisen runsaan kahden vuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi vain yhdellä sihteerillä oli aloittaessaan ollut kokemusta käräjäsihteerin tehtävistä.

Selvityksessään käräjätuomari C toteaa, ettei ulosottolain 9 luvun 11 §:ssä säädetty asian käsittely kiireellisenä ole toteutunut siltä osin kuin hän on käsitellyt kantelijoiden kannetta.

Laamanni D:n lausunnon mukaan käräjäoikeuden hallinto seuraa jatkuvasti riita-asioiden ikärakennetta paitsi koko käräjäoikeudessa myös osastoittain ja tuomarikohtaisesti. Erityisseurannassa ovat vanhimmat asiat. Lausunnosta ilmenee, että laamanni D on riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn 1.1.2003 voimaan tulleen uudistuksen yhteydessä lähettänyt käräjäoikeuden osastonjohtajille kirjallisen tuomareille annettavan työsuunnitteluohjeen, jossa on esitetty muun ohessa juttujen käsittelyaikaan liittyviä tulostavoitteita ja juttujen käsittelyaikatauluja laadittaessa huomioon otettavia seikkoja.

Laamanni D:n lausunnon mukaan puheena olevan laissa kiireelliseksi säädetyin täytäntöönpanoriidan käsittely on itse asian kannalta perusteettomasti viivästynyt ajanjaksoina 26.4.2001 – 9.10.2002 sekä jälleen 27.2.2003 lukien. Lausunnot ilmenee, että käräjätuomari C:n juttutilanneraportissa tammikuulta 2004 on kysymyksessä olevan asian kohdalla merkintä "Annan EOA:n pyytämän selv. viipymisestä 13.2.04 menn.". Lausunnon mukaan jostakin syystä nimike ja lakisääteinen kiireellisyys ei ollut noussut lähemmin esille C:n kanssa käydyssä juttutilannekeskustelussa. Lausunnot on todettu, että C:n kirjoituksesta ilmenevien henkilökohtaisten syiden johdosta hänen juttutilanteensa keventäminen otetaan erikseen keskusteltavaksi.

Oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä.

Käräjäoikeusasetuksen 12 §:n mukaan laamannin tulee valvoa, että asiat käsitellään huolellisesti ja nopeasti sekä seurata, että lakia sovelletaan yhdenmukaisesti.

Käräjäoikeusasetuksen 4 §:n 2 momentin nojalla laamanni voi siirtää lainoppineelle jäsenelle jaetun asian toisen lainoppineen jäsenen käsiteltäväksi jos jonkun lainoppineen jäsenen työmäärä poikkeaa muiden lainoppineiden jäsenten työmäärästä tai jos siihen on muu perusteltu painava syy.

Virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Ulosottolain 9 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan täytäntöönpanoriita on kaikissa oikeusasteissa käsiteltävä kiireellinen.

Johtopäätökset

Totean, että kantelussa tarkoitettujen asiain käräjäoikeuskäsittely on kestänyt yli kolme vuotta. Kysymys on täytäntöönpanoriita-asiasta, joka lain mukaan tulee käsitellä kiireellisenä. Säännöstä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 106/95) on korostettu ulosoton joutuisaa suorittamista ja täytäntöönpanoriidan yhteyttä ulosottoon. Koska täytäntöönpanoriita on välittömässä yhteydessä

käynnissä olevaan ulosottoon, riita tulee kaikissa oikeusasteissa käsitellä kiireellisenä.

Asiassa saadun selvityksen valossa puheena olevassa täytäntöönpanoriidassa on kysymys laajasta ja vaativasta asiakokonaisuudesta. Sen käsittelyn pitkittymiseen on vaikuttanut paitsi asian vaativuustaso myös kärjätuomari C:n työtilanne ja henkilökohtaiset syyt.

Selvityksen perusteella asian käsittelyyn on kuitenkin jäänyt pidempiä ajanjaksoja, jolloin käsittely ei juurikaan ole edennyt. Tällaisia ajanjaksoja ovat 26.4.2001 lukien haasteiden antamiseen 9.10.2002 sekä vastausten saapumisen jälkeinen aika 28.2.2003 lukien aina asiassa toimitettavista suullisista käsittelyistä sopimisen ajankohtaan eli saadun selvityksen mukaan 10.3.2004 asti.

Saadun selvityksen valossa pidän asian käsittelyn viivästymistä kärjätuomari C:n kannalta sinänsä ymmärrettävänä, mutta en kuitenkaan laissa säädetyn kiireellisyysvaatimuksen kannalta hyväksyttävänä. Tarvittaessa C:n olisi tullut saattaa työtilanteeseensa liittyvät ongelmat laamannin tietoon.

Katson kärjätuomari C:n menetelleen vastoin ulosottolain 9 luvun 11 §:ää kun hän ei ole käsitellyt täytäntöönpanoriita-asiaa säännöksessä säädetyn tavoin kiireellisenä.

Menettelyn moitittavuutta arvioidessani olen kuitenkin ottanut huomioon kärjätuomari C:n selvityksestä ilmenevät edellä mainitut asian käsittelyn kestoon osaltaan vaikuttaneet syyt.

3.2

Helsingin kihlakunnan ulosottoviraston menettely

Saadun selvityksen valossa katson, että asiassa ei ole tältä osin ilmennyt kantelussa väitettyä oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

Kantelussa tarkoitetun arvo-osuustilin osalta totean seuraavan.

Avustava ulosottomies B on 1.3.2000 ulosmittannut X Oy:n nimissä olleen arvo-osuustilin ja sillä olleet osakkeet. Helsingin kärjäoikeus on 5.4.2001 antamallaan päätöksellä määrännyt muun ohessa sanotun ulosmittauksen täytäntöönpanon väliaikaisesti keskeytettäväksi.

Arvo-osuustilillä olleet osakkeet on sittemmin lunastettu. Pankki, jossa olleelle tilille lunastushinta oli maksettu, on B:n pyynnöstä 17.9.2003 tilittänyt lunastuksesta kertyneet varat Helsingin kihlakunnan ulosottoviraston tilille. Kysymys on siis ollut ulosmittattujen arvo-osuuksien sijaan tulleen lunastushinnan ottamisesta ulosottoviraston haltuun. Saadun selvityksen mukaan toimenpiteellä oli turvattu ulosmittauksen voimassa pysyminen.

Käsitykseni mukaan toimenpide ei ole ollut edellä mainitun täytäntöönpanon

keskeytystä koskeneen kärjäoikeuden päätöksen vastainen.

4
TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan kärjätuomari C:lle huomautuksen edellä kohdassa 3.1 selostetusta ulosottolain 9 luvun 11 §:n kiireellisyysvaatimuksen vastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Kärjäoikeusasetuksen 12 §:ään viitaten lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni laamanni D:lle tiedoksi.

- - -